

Recomanació 1/2023, de 16 de maig, sobre afiliacions múltiples en revistes científiques

D'acord amb l'article 95 de la Llei 9/2022, del 21 de desembre, de la ciència —d'àmbit català—, el Comitè per a la Integritat de la Recerca a Catalunya (CIR-CAT) és l'òrgan col·legiat que té com a finalitat assessorar els agents d'execució i finançament de la recerca del sistema de recerca, desenvolupament i innovació en la promoció i consolidació de bones pràctiques en l'àmbit de la recerca, i també en l'anàlisi i prevenció de conflictes d'integritat de la recerca.

Atenent les competències que li atribueix l'article 97 de la Llei 9/2022, el Ple del CIR-CAT, en la sessió ordinària del dia 16 de maig de 2023, aprova el dictamen següent:

I. Antecedents i context

El dia 25 d'abril de 2023, es reuneix el Ple del CIR-CAT en sessió extraordinària per prendre en consideració la petició del 19 d'abril del director general de Recerca en què es feia referència a informacions relatives a diversos investigadors i investigadores profusament citats que, malgrat que estaven vinculats a universitats i centres de recerca a Catalunya, declaraven que havien canviat llur filiació professional preferent, en alguns casos, presumptament, amb una compensació econòmica, per tal de promoure o potenciar altres institucions estrangeres pel que feia, si més no, a la producció científica i a la reputació institucional resultant. En la informació de què es disposava no constava que la recerca s'hagués fet a les institucions estrangeres, o n'hagués rebut el suport o l'aprovació. Tampoc hi constava si aquesta informació s'havia comunicat a la seva universitat o centre.

Concretament se sol·licitava al CIR-CAT que analitzés aquesta situació i els científics que podrien estar perjudicant la imatge i el finançament públic de la seva universitat o centre amb llurs actuacions.

El Ple del Comitè va apreciar que en els fets breument descrits pel director general, i a partir de la informació de què es disposava, sí que hi havia aspectes que podien tenir un impacte en les bones pràctiques científiques i en la integritat de la recerca, de tal manera que podrien afectar el principi d'honestedat i l'autoria correcta. També podrien incidir eventualment en el compliment adequat del marc jurídic aplicable al cas.

És per aquesta raó que el Ple del Comitè va decidir per unanimitat que, en el marc de les funcions que li assignava l'article 97 de la Llei 9/2022 de la Ciència —d'àmbit català—, és competent per saber de la matèria sobre la qual versa la petició, en la dimensió relativa a les bones pràctiques i a la integritat de la recerca.

II. Sobre les afiliacions múltiples

Les afiliacions són les indicacions que fan els autors i autores de treballs científics en les seves publicacions, en les bases de dades bibliomètriques i en qualsevol altre àmbit de la seva activitat professional respecte de l'entitat o entitats a la qual estan vinculats en relació amb la seva activitat científica.

Les afiliacions constitueixen, doncs, una part integrant de les publicacions científiques, de la mateixa manera que també ho és la llista ordenada dels autors i autores que hi han participat. Afiliacions i autoria estan indissolublement vinculades. En conseqüència, la informació que s'indica a continuació del títol del treball científic és la que certifica qui són els autors i autores que l'han fet i on s'ha portat a terme.

La possibilitat de declarar més d'una afiliació està explícitament recollida en els casos en què els autors i autores treballen en centres que tenen una dependència institucional múltiple, perquè duen a terme la seva recerca en un centre diferent del centre al qual estan vinculats per la seva ocupació principal (metges o docents, per exemple) o perquè estan en situació de llicència sabàtica en un altre centre, entre altres exemples.¹ En tots ells els casos, aquestes condicions es fan habitualment en el marc de convenis establerts entre les institucions o a partir de l'obtenció de permisos específics.²

The primary affiliation for each author should be the institution where the majority of their work was done. If an author has subsequently moved, the current address may also be stated. (Nature, <<https://www.nature.com/nature-portfolio/editorial-policies/authorship>>)

Aquesta qüestió ha tingut una rellevància particular després de l'establiment de classificacions d'universitats i centres de recerca calculades a partir de les citacions dels articles publicats en revistes internacionals i basades en les afiliacions que declaren els autors i autores. La importància que algunes institucions han donat a aquestes classificacions les han dut a dedicar recursos per aparèixer en llocs rellevants en les llistes que poden haver estat en l'origen de la problemàtica que s'ha presentat. Aquest fet ha portat a discutir la rellevància d'aquestes classificacions i els seus efectes perversos sobre la conducta d'alguns investigadors i investigadores.

Any article affiliations should represent the institution(s) at which the research presented was conducted and/or supported and/or approved. For non-research content, any affiliations should represent the institution(s) with which each author is currently affiliated. Knowingly providing false or fraudulent affiliation information is a form of misconduct, and may lead to article retraction. (Cambridge University Press: <<https://www.cambridge.org/core/services/aop-file-manager/file/5b44807ace5b3fca0954531e/CUP-Research-Publishing-Ethics-Guidelines-2019.pdf>>)

---

¹ L'article 17 de la Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació, modificat mitjançant la Llei 17/2022, de 5 de setembre —totes dues lleis d'àmbit estatal—, reconeix amb tota normalitat la possibilitat, en casos d'adscripció parcial, de doble afiliació, quan diu: «2. Els agents públics del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació poden autoritzar l'adscripció, a temps complet o parcial, de personal de recerca que hi presti serveis a altres agents públics i a altres agents privats, tant nacionals com internacionals, independentment del seu règim de dedicació. Així mateix, poden autoritzar l'adscripció a temps complet o parcial de personal de recerca procedent d'altres agents públics. En tots dos casos es manté la vinculació laboral o estatutària amb l'agent públic d'origen, i l'objecte de l'adscripció és la realització de tasques de recerca científica i tècnica, desenvolupament experimental, transferència o difusió de coneixement, o direcció de centres de recerca, instal·lacions científiques o programes i projectes científics, durant el temps necessari per a l'execució del projecte de recerca, i previ informe favorable de l'organisme d'origen i d'acord amb el que els estatuts, si s'escau, estableixin respecte del procediment i dels efectes de l'adscripció. En el cas de l'adscripció parcial, el personal de recerca pertanyent a un agent públic del Sistema Espanyol de Ciència, Tecnologia i Innovació té doble afiliació, la del centre al qual estigui vinculat d'origen i la del centre al qual estigui adscrit parcialment. Aquesta doble afiliació s'ha de fer explícita en qualsevol producció que es derivi de l'activitat duta a terme durant el període d'adscripció parcial».

² Així, l'article 22.3 de la Llei 9/2022, de la ciència, de Catalunya, determina que: «3. L'adscripció, total o parcial, del personal investigador s'articula per mitjà d'un conveni entre els respectius agents i no implica cap alteració en la relació jurídica del personal, que es considera, a tots els efectes, personal de l'agent d'origen, d'acord amb la normativa laboral aplicable. El personal adscrit està subjecte al règim de funcionament intern de l'agent al qual està adscrit».

Quan les afiliacions no corresponen a una dependència real d'una institució determinada, s'han de considerar enganyoses o fraudulentas. Atès que les declaracions d'afiliació i d'autoria constitueixen el mecanisme d'atribució de mèrit de la producció científica de manera global, les males pràctiques en aquestes declaracions poden desvirtuar aquest procés i donar lloc a perjudicis a tercers.

Així doncs, l'atribució de mèrits en recerca correcta i honesta és un requisit imprescindible per a l'equitat en el reconeixement, l'avaluació, la promoció i la captació de recursos dels investigadors i investigadores, i també per al posicionament de les institucions a què pertanyen i el retorn just a aquestes institucions dels recursos esmerçats.

Multiple author affiliations to a university and a hospital or a research organization, for example, are generally fine but the problem arises with dual author affiliations or multiple affiliations to universities, because of the potential issue of boosting productivity. If multiple institutional affiliations appear in the author byline, editors might want to ask authors to explain why and what contributions were made by the universities to the research. Editors could also pursue the primary university to determine if they are aware of the second university and if the second university was involved in the research. (Committee on Publication Ethics: <<https://publicationethics.org/case/institutions-paying-authors-be-named-papers>>)

III. Situacions de què ha tingut coneixement el CIR-CAT

En les setmanes prèvies i en vista de les informacions aparegudes en mitjans de comunicació i de l'informe tècnic *ad hoc* de l'empresa de consultoria SIRIS Acadèmic (<https://www.sirisacademic.com/blog/the-affiliation-game-of-saudi-arabian-higher-education-research-institutions>) s'ha difós que alguns investigadors i investigadores que duen a terme tasques en centres de recerca de Catalunya (i d'altres que les porten a terme en centres de l'Estat espanyol) podrien haver incorregut en una mala praxi investigadora. Concretament, es posa èmfasi en el fet, i es difon, que aquests investigadors i investigadores podrien, amb una possible compensació econòmica, haver signat articles científics reconeixent expressament una afiliació no formalitzada, que no formaria part de les possibilitats esmentades en l'apartat anterior, amb l'únic propòsit d'afavorir una millora en la situació dels rànquings de les universitats, en aquest cas, d'Àrabia Saudita.

Cal advertir que cada situació particular que els mitjans esmenten i qüestionen és mereixedora d'un estudi individualitzat, i convé que sigui analitzada curosament i de manera interna per cadascuna de les institucions a les quals es fa referència, d'acord amb el règim jurídic que hi sigui aplicable i amb ple respecte als drets individuals. Des del CIR-CAT es vol subratllar que la majoria dels autors i autores que tenen afiliacions múltiples adequades i reeixides ho fan complint els criteris de bona praxi científica. Atès que som davant d'un fet circumscrit, considerem important evitar qualificacions precipitades i generalitzadores, que només poden desprestigiar la credibilitat del nostre sistema de recerca.

Quan les condicions que s'han expressat en el punt II no es produeixen i un autor o autora introdueix afiliacions múltiples en les seves publicacions o en les bases de dades de referències bibliogràfiques, som davant d'una situació anòmala, atès que pot estar contravenint, com s'ha dit, les condicions de la seva contractació laboral o situació funcional i es poden estar desviant, a més, fons destinats a la recerca que estaven establerts per assolir finalitats diferents. Cal tenir present que una falsedat en l'autoria constitueix una infracció en allò que disposen les bones pràctiques científiques. A més, aquesta conducta de l'autor o autora, si s'acredita, pot tenir efectes directes sobre l'investigador o investigadora, entre els quals que s'hagi incorregut en les infraccions recollides en el règim disciplinari que hi siguin aplicables, sens perjudici, és clar, d'altres responsabilitats que també hi puguin ser aplicables.

Aquest apunt que acabem de referir comporta que les diverses situacions que se susciten en aquest informe poden requerir una solució individualitzada i dissemblant, que vindrà donada per la normativa que sigui aplicable en el centre en què l'investigador o investigadora porti a terme de manera principal les seves activitats. La mateixa Generalitat reconeix que pot tenir competències limitades per solucionar tot allò que li interessi: «3. La Generalitat té diferents nivells de competència sobre els agents del sistema de recerca, desenvolupament i innovació, segons la titularitat, naturalesa jurídica, adscripció, i pertinença o no al seu sector públic, d'acord amb el marc legal aplicable a cada tipus d'agent» (article 4.3 de la Llei 9/2022 de la ciència).

IV. Recomanacions del CIR-CAT

En els casos que s'han publicat i dels quals el CIR-CAT ha tingut coneixement sobre afiliacions múltiples d'investigadors i investigadores que treballen en institucions de Catalunya però que inclouen Universitats de l'Àrabia Saudita i comporten en alguns casos contraprestacions econòmiques individuals, el CIR-CAT considera:

Que els casos que s'han publicat es poden haver portat a terme en contradicció de les condicions contractuals dels investigadors i investigadores amb les seves institucions principals localitzades a Catalunya i fent servir fons destinats a la recerca feta en aquestes institucions.

Malgrat que el CIR-CAT no pot intervenir en aquestes qüestions de naturalesa jurídica interna, cal que aquests casos siguin esbrinats i tractats en el marc jurídic propi d'aquestes institucions.

En aquest sentit es recomana:

1. Que els òrgans de govern corresponents dels centres de recerca referits encarreguin i duguin a terme una anàlisi interna sobre aquests supòsits, investiguin si s'han infringit les condicions contractuals que estaven establertes, i si es van demanar i obtenir els permisos o autoritzacions escaients previs a les publicacions. En vista dels resultats que s'obtinguin, el CIR-CAT considera que escaurà iniciar els expedients disciplinaris que siguin oportuns si hi ha prou motivació per fer-ho. També cal que s'investigui si ha estat afectat el principi d'honestedat a l'hora de manifestar l'afiliació dels seus autors i autores.
2. Que els investigadors i investigadores que han publicat articles científics amb una afiliació que no estava justificada s'adreixin a les revistes corresponents i a les bases de dades bibliogràfiques i demanin la correcció de l'afiliació. Si hi va haver una col·laboració científica apropiada, es pot posar de manifest en altres parts de la publicació, com ara el capítol d'agraïments.

El CIR-CAT vol palesar, així mateix, que els aspectes relatius a les afiliacions múltiples interessin no únicament a les institucions que puntualment han estat objecte d'atenció les setmanes anteriors, sinó en general a tot el sistema català d'agents d'execució i finançament de la recerca.

Per això, el CIR-CAT recomana:

1. Que els centres de recerca de Catalunya revisin l'adequació de les bones pràctiques d'integritat en la recerca dels seus investigadors i investigadores, incloent-hi d'una manera especial els aspectes relatius als criteris i procediments per a l'autorització de noves filiacions institucionals i en reforcin la difusió i el coneixement internament.

2. Que el Departament de Recerca i Universitats doni un abast més gran a aquestes consideracions, per incentivar que es produeixi una reflexió necessària, preventiva, en cada institució, de com estan regulades i de quines eines i mecanismes veritablement es disposa actualment per evitar supòsits com els que ara s'esmenten i poder-hi reaccionar adequadament. Més enllà d'aquest enfocament intern, si aquesta problemàtica es considera que requereix una solució harmònica pel que fa a la recerca que es duu a terme en centres de Catalunya, se'n podria afavorir la prevenció introduint una regulació més concreta d'aquestes qüestions i dels seus efectes, sigui en el desplegament futur de la Llei 9/2022 de la ciència —d'àmbit català—, sigui d'una manera més parcial, i introduint prèviament alguns trets i efectes en el règim de subvencions o de finançament, tot respectant la indispensable autonomia de cada centre. El CIR-CAT convida també que des del Departament s'insisteixi, en el marc oportú, a aclarir i puntualitzar quin és el rol que la Institució CERCA (Centres de Recerca de Catalunya) i ICREA (Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats), han d'adoptar per a la prevenció i la solució de problemàtiques com les que s'han detectat.

Les funcions del CIR-CAT inclouen la clarificació conceptual de les bones pràctiques científiques i la prevenció de possibles desviacions. En aquest marc, es compromet a elaborar una guia que ajudi a explicitar el significat que s'ha de donar a les afiliacions que es declaren en les publicacions científiques, i les condicions en què es poden presentar de manera adequada declaracions d'afiliacions múltiples.

El Comitè per a la Integritat de la Recerca a Catalunya (CIR-CAT) ha admès a tràmit i ha valorat la petició de la Direcció General de Recerca que s'ha esmentat prèviament en els termes que s'han exposat. Se sol·licita a aquest que sigui receptiu a les recomanacions que es formulen en aquest informe.